

Raziskujem preteklost 7: samostojni delovni zvezek – rešitve

1. DEL: poglavje 2: Prve civilizacije

Kako in kje so nastale prve civilizacije

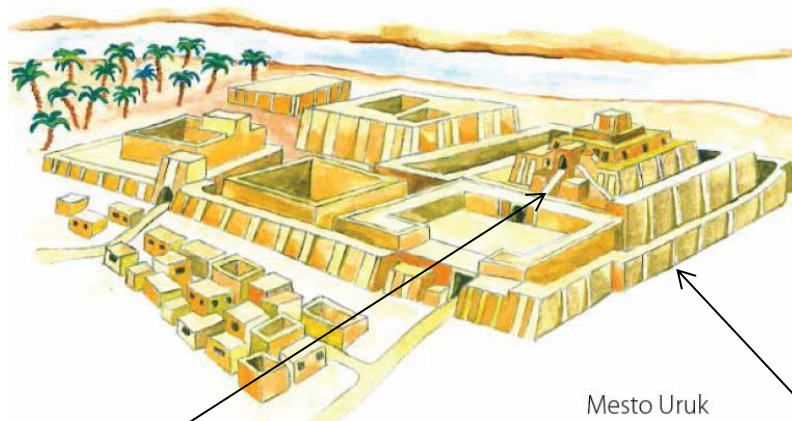
1.

a) Zakoni so napisana pravila, ki urejajo življenje v državi. Omogočajo, da ljudje, ki so med seboj različni, lahko živijo skupaj.

b) V preteklosti so za spoštovanje zakonov skrbeli voditelji. Danes v državi delujejo institucije, ki nadzirajo izvrševanje zakonov, npr. policija, razne inšpekcije ...

Kaj je civilizacija

2.

Mesto Uruk

- Mesta z obzidjem

- Tempelj – središče državnih, gospodarskih in verskih zadev

- Uradniki so zapisovali zakone, davčne obveznosti in količino zaloga hrane.

- Napredna tehnologija je omogočala večjo pridelavo hrane zaradi naraščanja prebivalstva.

3.

CIVILIZACIJA	REKE/OBMOČJE
sumerska	ob rekah Evfrat in Tigris
egiptovska	ob reki Nil
judovska	v Palestini
feničanska	v Feniciji
indska	ob reki Ind v Indiji
kitajska	ob Rumeni in Modri reki

• Reke so omogočale preživetje vedno večjemu številu prebivalstva, saj so ljudje z namakanjem polj zagotovili njihovo rodovitnost.

Kje je bil rodovitni polmesec

4.

- Sumerska, egiptovska, judovska, feničanska.

5.

- a) Nilomer je bil vodnjak ob obrežju reke Nil, ki je meril višino reke.
- b) Reka Nil je bila za prebivalce Egipta pomembna, saj so njene poplave omogočale rodovitnost in dobro žetev, s tem pa dovolj hrane za prebivalce.
- c) Nil je bil pomemben za državo, ker je bil od njegovih poplav in količine pridelka odvisno bogastvo države.
- č) Če so s pomočjo poplav polja bogato obrodila in je bil pridelek velik, je lahko država pridobila več davkov.

Mezopotamija – ozemlje najstarejše civilizacije na svetu

6.

- b) Mesto Ur je bilo zgrajeno ob reki Evfrat.
- c) Mesto Ur je zaradi ugodne lege postalo trgovsko središče, kar mu je prinašalo veliko bogastvo.

7.

Prispevek sumerske civilizacije na področju tehničnih dosežkov je bil velik: kolo, prva zlogovna pisava.

8.

1. Sumerci so se naselili v Mezopotamijo.
2. Okoli leta 3000 pr. Kr. so nastala mesta, ki so se razvila v mestne države.
3. Mesta so vodile vladarske dinastije; vladar je bil najvišji sodnik in svečenik.
4. Sargon iz Akada je prvi združil vsa sumerska mesta.
5. Ustanovil je akadsko kraljestvo, ki je obsegalo osrednjo in južno Mezopotamijo.

Države v Mezopotamiji

1.

- a) Glina je zrnata kamnina, ki jo kopljejo v glinokopih. Nato jo posušijo, očistijo, zdrobijo in pripravijo za uporabo.
- b) Glina se lahko oblikuje ter ne gori.
- c) Ker je sušena glina krhek material, so zgradbe, narejene iz kamna, bolj obstojne.

Starobabilonsko kraljestvo

3.

- a) Večja je figura boga Šamaša, kar priča o tem, da so bili za ljudi v starem veku bogovi zelo pomembni.
- b) Ne, bog Šamaš kralju ni izročil zakonov; zakone so po naročilu kralja zapisali njegovi uradniki. Zgodba je podobna zgodbi o Mojzesu in desetih božjih zapovedih pri Judih.

- c) Kazen v primeru oškodovanja kralja je bila trikrat višja kot v primeru oškodovanja navadnega človeka.
- č) Oko za oko: načelo pomeni, da nasprotniku povrnemo na enak način in v enaki meri, kot nas je oškodoval on.
- d) Ne, danes zapisani zakoni niso več takšni.

Asirski imperij

- 4.
- a) loki
- b) oblegovalne naprave

Novobabilonsko kraljestvo

6. Kralj Nebukadnezar II. je Babilon obnovil, da bi vsem sosednjim državam pokazal, da je njegova država bogata in najpomembnejša.

Perzija – združitev številnih ozemelj

- 7.
- a) Perzepolis
- b) Sumerska, feničanska, judovska, egiptovska.
- c) Sarde, Ankira, Melitene ...

Ostale države rodovitnega polmeseca

- 1.
- a) Po Afriki.
- b) V sredozemsko morje.
- c) Pokrajina je suha.

Egipt – dar reke Nil

2.

3.

Asirski imperij, Perzija.

Judje – izvoljeno ljudstvo

4.

- a) enega boga;
- b) soboto;
- c) Mojzesu

Feničanski trgovski imperij

5.

- a) Do Grčije, zahodnega Sredozemlja, celo do današnjega Britanskega otočja.
- b) Pluli so ob atlantskih obalah Francije; po nekaterih domnevah pa naj bi pluli tudi ob atlantskih obalah Afrike.
- c) Severna Afrika, južna Španija, Sicilija, Sardinija.
- Č) Kartagina.

6.

- Živeli so v Feniciji.
- Mestne države: Sidon, Tir, Bejrut, Biblos.
- Trgovci: vino, les, dragocene kovine, slonovina, sužnji in škrlatna barva.
- Dobri pomorščaki: plovba po Sredozemlju in izven njega.
- Ustanavljanje trgovskih kolonij: Kartagina.
- Izum črkovne pisave – abecede; jo razširili po Sredozemlju.

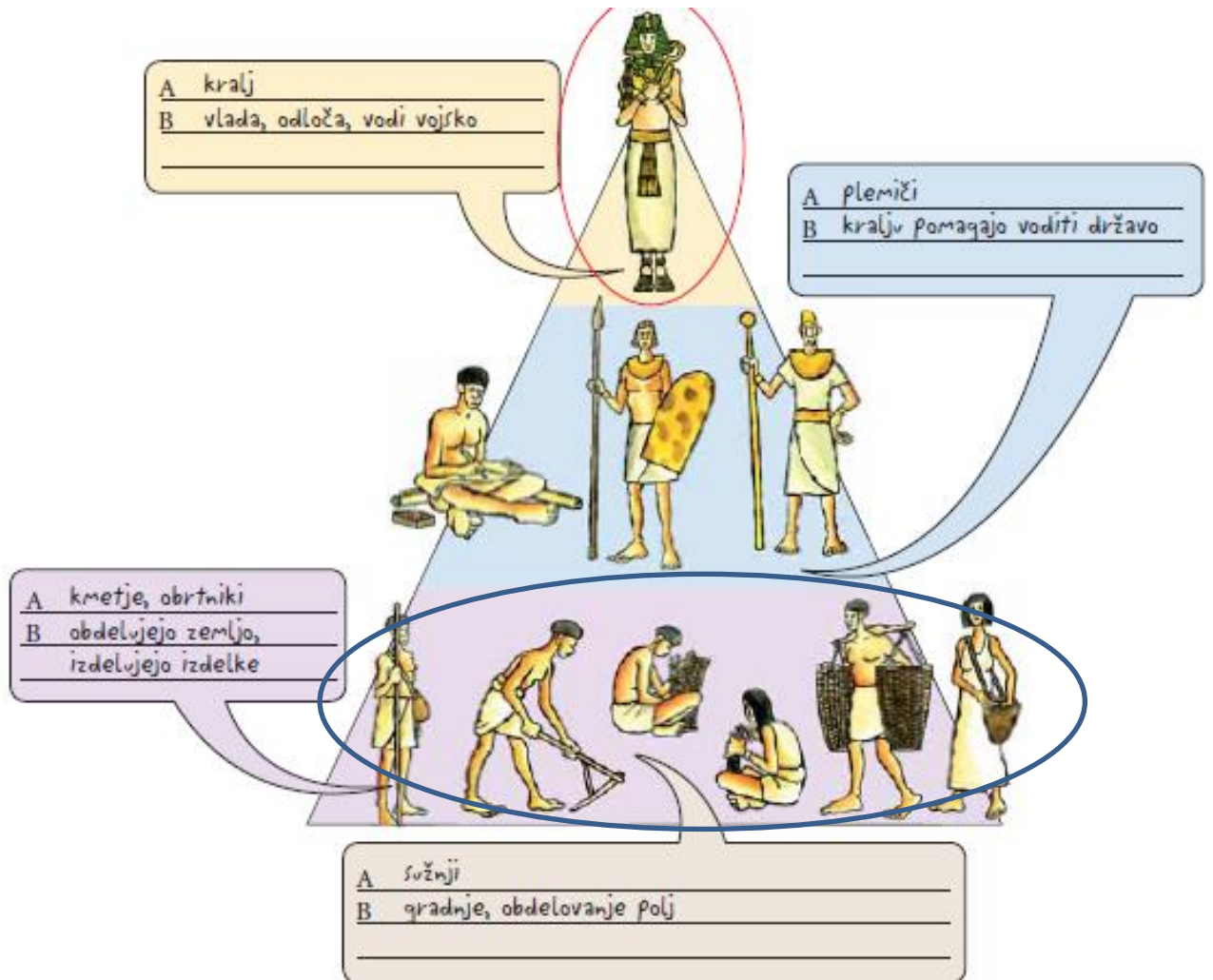
Kakšna je bila družba prvih civilizacij

1.

- a) V mestih je poselitev gostejša, več je različnih stavb, ljudje se preživljajo z nekmetijskimi dejavnostmi. Podeželje je manj poseljeno, obdano s travniki in gozdovi, prebivalci se ukvarjajo s kmetijstvom.
- b) V mestih se nahajajo: bolnice, banke, pisarne različnih podjetij, občinski in državni uradi (upravne enote) ...

Kralj je imel vso oblast

2.

Vsakdanje delo je krojilo delo

3.

»Nazadnje izurjeni rokodelci v roke dobijo kamen, ki so ga pridobili iz tal. /.../ Njegova površina rahlo obrišejo in na leseni mreži oblivajo z vodo, dokler kamni niso očiščeni zemlje. Prah zemlje odteče, zlati kamni pa ostanejo na leseni mreži. Ves čas, ko kamne oblivajo, jih rahlo brišejo z rokami in spužvastimi krpami, /.../ dokler se zlato ne zasveti.«
(Diodor Siciljski, Bibliotea historica, 1. stoletje pr. Kr.)

»Delo egiptovskih kmetov se je delilo na tri obdobja, odvisna od reke Nil. V času poplav (junij–september) se polji ni obdelovalo. Mnogi kmetje so takrat delali na faraonovem posestvu ali gradili piramide in svetišča. Po poplavih so se polja pripravila za setev (oktober–februar). V času žetve (marec–maj) so kmetje s polj pobrali pridelke in pripravili kanale za naslednjo poplavo.«
(Vir: <http://primaryhomeworkhelp.co.uk/egypt/farming.htm>)

».../ od faraona ne moremo pričakovati, da bo sam vodil deželo. Zato mu pri tem pomagajo /.../ vezir Zgornjega Egipta, vezir Spodnjega Egipta in najvišji svečenik. Slednji skrbi za najbolj pomembne verske dogodke /.../, medtem ko oba vezirja skrbita za bolj praktične stvari. Pri teh nalogah jim pomagajo številni nadzorniki /.../ na primer kraljevi arhitekti, vojaški vodja in vrhovni sodnik.«
(Vir: Scott Steedman, Egiptovske novice, Učila, Ljubljana, 1988)

Živahno življenje v mestih

4.

- a) Se podčrta: središče trgovine in menjave, mešanica različnih kulturnih skupin, ...
- b) Mezopotamija: Kiš, Lagaš, Umma, Ur, Uruk, Babilon, Ninive, Perzepolis; Egipt: Memfis, Tebe; Judeja: Jeruzalem; Fenicija: Sidon, Tir, Bejrut, Biblos.
- c) Babilon
- č)
 - Ležal je ob reki Evfrat.
 - V njem so se nahajali številni templji, mestna vrata (npr. Ištarina vrata), palače.
 - Prebivalci mesta so bili zelo različnega kulturnega porekla.
 - Prebivalci so živeli v pritličnih hišah.
 - Mesto je bilo center trgovine, umetnosti in znanosti.

Kulturna dediščina prvih civilizacij

1.

- a) Z visokimi stavbami mesta izražajo svojo pomembnost, uspešnost, bogastvo. Ogledi visokih stavb so privlačni za turiste.
- b) Visoke stavbe imajo danes različne namene: v njih so pisarne, stanovanja, celo restavracije.

Gradili so veličastne templje in palače

2.

TEMPELJ: sveti prostori, namenjen čaščenju bogov
PALAČE: zgradbe, kjer so živeli vladarji
PIRAMIDE: grobnice za kralje in pomembne uradnike

3.

- a) Iz kamna.
- b) Mogočen, pomemben vladar.
- c) Da bi v ljudeh spodbudili strahospoštovanje pred vladarjem.

Izumi in iznajdbe

4.

Slika prikazuje kolo, ki je del bojnega voza.

Ljudje so naredili prvi koledar

5. b)

MATEMATIKA: iznašli so sistem števil, ki so jih med seboj seštevali, množili in delili.
ASTRONOMIJA: Naredili so prvi koledar.
MEDICINA: Egipčani so poznali človeško notranjost, ugotavljali bolezni in vzroke zanje. Izvajali so preproste operacije.

Ljudje so izumili prve pisave

6.

HIEROGLIFI; KITAJSKE PISMENKE; KLINOPIS

7.

a) 1, 2, 3.

b) Feničani.

c) Feničani so potovali po Sredozemskem morju in ob tem širili tudi svojo pisavo.

č) Grki.

Ljudje so verovali v več bogov

8.

a) Ni smel biti krivičen, hudoben (zloben), ni smel ubijati, povzročati trpljenja

b) »Biti čist« je pomenilo, da se je držal navodil, ki jih je zapovedovala vera, ni živel v nasprotju z vero.

c) Za vernika je bilo pomembno »biti čist«, saj je to pomenilo, da so mu bogovi naklonjeni in je smel stopiti v prostor, kjer se je bogove častilo.

Kako so se razvijale prve civilizacije v Aziji in Ameriki

1.

a)

V Azijo: okoli 70.000 pr. Kr.

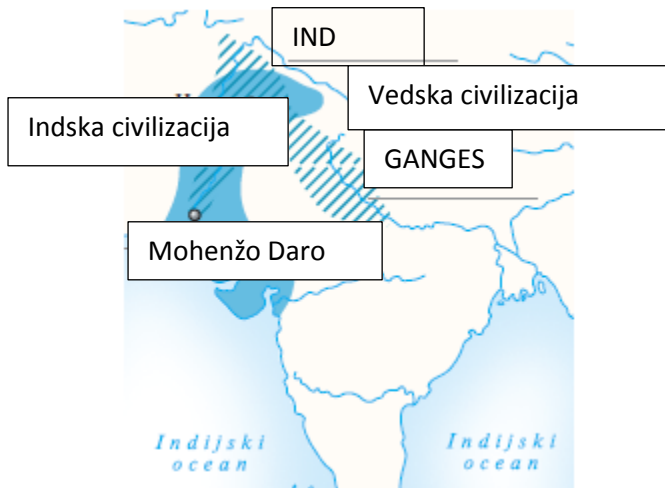
V Ameriko: okoli 30.000 pr. Kr.

b)

iz Bližnjega vzhoda

Prve civilizacije v južni Aziji

2.

b)

Prva civilizacija v južni Aziji je bila INDSKA civilizacija v 3. in 2. tisočletju pr. Kr. Namakalno POLJEDELSTVO je zagotavljalo rodovitno zemljo za obdelovanje.

č)

V 2. in 1. tisočletju pr. Kr. je v južni Aziji obstajala VEDSKA civilizacija. Ime je dobila po knjigah Vede. To so molitve in pesmi bogovom in so najpomembnejši pisni vir za spoznavanje tega obdobja.

Prve civilizacije na Kitajskem

3.

Prve civilizacije v Ameriki

4.

ZAPOTEKI

V južni Mehiki je v 1. tisočletju pr. Kr. obstajala še ena velika civilizacija. Okoli leta 500 pr. Kr. so zgradili prvo mestno naselbino na ameriških tleh, imenovano Monte Albán. Osrednji del mesta je predstavljal velik trg, obkrožen s piramidami, templji in palačami. Uporabljali so tudi koledar in hieroglifsko pisavo.

OLMEKI

Prva poznana civilizacija v Srednji Ameriki. Ohranjeni so grobovi, dvorišča, piramide, veliki kamniti spomeniki.

MOCHE

V 1. tisočletju pr. Kr. se je razvila nova kultura. Arheološka najdišča pričajo o izredno bogati kulturi; najdene so bile številne keramične posode z upodobitvami vsakdanjega življenja.

CHAVIN

Prve vasi v južni Ameriki so nastale ob obalah Tihega oceana na začetku 1. tisočletja pr. Kr.

5.

a)

OLMEKI	srednja Amerika	NAZCA	južna Amerika
ZAPOTEKI	srednja Amerika	MOCHE	južna Amerika

b)

Omenjene civilizacije so močno vplivale na poznejše kulture (npr. Maje in Azteke).

PONOVIMO

CIVILIZACIJA: je skupina ljudi, ki živijo skupaj.

ZNAČILNOSTI CIVILIZACIJE

1.	mesta z obzidjem
2.	razvite ustanove: duhovništvo, sodstvo, vojsko, uradništvo
3.	specializirani delavci (kmetje, obrtniki ...)
4.	napredna tehnologija
5.	pisava

DRUŽBA PRVIH CIVILIZACIJ (vpiši osnovne značilnosti posameznih slojev)

VODI DRŽAVO	KRALJ: Ima vso oblast v državi in o vsem odloča sam.
POMOČNIKI VLADARJA	Vodijo vojsko, skrbijo za pobiranje davkov, opravljajo verske obrede, zapisujejo dogodke.
LJUDSTVO	Kmetje obdelujejo zemljo, obrtniki izdelujejo izdelke, trgovci jih prodajajo.
NESVOBODNI	Gradbena dela, pomoč pri delu na polju, delo v rudnikih.

PRVE CIVILIZACIJE

PRVE CIVILIZACIJE	ENA ZNAČILNOST ZAPISANE CIVILIZACIJE
sumerska	Prve države; ob reki Evfrat in Tigris
egiptovska	Ob reki Nil; piramide; vladar se imenuje faraon
judovska	Vera v enega Boga
feničanska	Mestne države; ustanovljali kolonije; črkopis
indska	Prva civilizacija v južni Aziji; namakalno poljedelstvo
kitajska	Ob Modri in Rumeni reki; več držav, ki se združijo v enotno cesarstvo

Križanka

	H	A	M	U	R	A	B	I			
	F	A	R	A	O	N					
			Š	A	D	U	F				
M	E	Z	O	P	O	T	A	M	I	J	A
				E	V	F	R	A	T		
	P	E	R	Z	I	J	A				
		K	M	E	T	J	E				
			F	E	N	I	Č	A	N	I	
P	I	R	A	M	I	D	E				
				O	P	E	K	A			
		K	O	L	O						
			N	I	L						
		P	L	E	M	I	Č	I			
			A	B	E	C	E	D	A		
					S	U	Ž	N	J	I	
		S	U	M	E	R	C	I			
	A	S	I	R	C	I					